

θαλψιν τῶν τέκνων, ἀλλ' ἔκαμνε κατάχρησιν τοῦ φυσικοῦ νόμου, ἐπιβάλλων εἰς μόνας τὰς θυγατέρας τὰ καθήκοντα τῆς περιθάλψεως ταύτης. Ἀλλὰ καὶ ἂν τῶντι ἀληθεῶς, ὅτι ὑπῆρχε παρὰ τοῖς Αἰγυπτίοις τοιοῦτος νόμος, εἶναι ποτὲ πιστευτὸν, ὅτι οἱ υἱοὶ ἔμενον ἀδιάφοροι, ἀναισθητοὶ εἰς τὰς χρεῖας καὶ εἰς τοὺς κινδύνους τῶν γονέων; Ὁ δὲ Περσικὸς νόμος ἐτιμῶρει τὴν ἀθώαν οἰκογένειαν ἐξ ἴσου μὲ τὸν πταίστην πατέρα, κάμνων καὶ οὗτος κατάχρησιν τοῦ φυσικοῦ νόμου· διότι ἐστοχάζοντο τὰ τέκνα καὶ πᾶσαν τὴν οἰκογένειαν μέρος τοῦ πατρὸς, καὶ ἐντεῦθεν κακῶς συμπεραίνοντες, κατεδικάζον αὐτήν, ὡς μέτοχον τοῦ αὐτοῦ ἁμαρτήματος. Οἱ ἄνθρωποι ζητοῦντες τὴν κοινωνικὴν ζωὴν, διὰ τὴν ζῶσιν εὐτυχέστεροι καὶ ἀσφαλέστεροι, φοβοῦνται τὴν κακίαν ὡς ἐναντίαν τῆς εὐτυχίας καὶ ἀσφαλείας αὐτῶν· καὶ ἐκ τούτου πολλοὶ νομοθέται καταχρώμενοι τὸν φυσικὸν νόμον, ἐξώκειλαν εἰς ὑπερβολὰς, θέλοντες τὴν ἐμποδίσωσι τὴν κακίαν. Ἐντεῦθεν ὅμως δὲν πρέπει νὰ ἐξάξη τις ἐπιχείρημα κατὰ τῆς θείας καταδίκης τοῦ ἀνθρωπίνου γένους ἕνεκα τοῦ προπατορικοῦ ἁμαρτήματος· διότι ἐνταῦθα κρίνομεν ἀνθρώπινα ἔργα καὶ νόμους, περὶ δὲ τῶν θείων μυστηρίων, πιστεύοντες, πρέπει νὰ λέγωμεν μετὰ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, Ὡς ἀνεξερευνήτα τὰ κρίματα αὐτοῦ, καὶ ἀρεξίγηστοι αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ.

Κρίνοντας δὲ τοὺς νόμους ἐκείνους, καθ' οὓς περιωρίζετο ὁ χρόνος τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς, εὐρίσκομεν, ὅτι ἔλαβον τὴν ἀρχὴν ἐξ ἐσφαλμένης ἐρμηνείας τοῦ φυσικοῦ νόμου, πρὸς ἀπαλλαγὴν τῶν δεινῶν τοῦ γηρατειοῦ. Ἐκ τῆς αὐτῆς ἀπάτης προήλθε καὶ ἡ ἀπάνθρωπος ἐκείνη σκληρότης, νὰ θανατόνῃσι κατὰ νόμον τοὺς γηραλέους γονεῖς αὐτῶν τὰ τέκνα, διὰ τὴν ἐλευθερόνῃσι αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ γήρατος, ὅπερ ἐστοχάζοντο ὡς καθημερινὸν θάνατον. Ὁ δὲ παλαιὸς νομοθέτης τῶν Ἀθηναίων, ὅς τις ἄνευ διακρίσεως ἐνομοθέτησε νὰ τιμωρῶνται ἐξ ἴσου πάντα τὰ ἁμαρτήματα, ἄλλο δὲν δεικνύει εἰς ἡμᾶς, εἰ μὴ ὅτι καὶ αὐτὸς ἠπικτήθη εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τῶν φυσικῶν ἀξιωμάτων· διότι προλαμβάνων μὲ θάνατον τὴν πρᾶξιν παντὸς ἁμαρτήματος, ἐνόμιζεν ὅτι ἠκολούθει τὸν φυσικὸν νόμον. Οἱ Λακεδαιμόνιοι πάλιν συνεχώρουν τὴν κλοπὴν, μὲ σκοπὸν ἠπατημένον νὰ καταγαίνωσι τοὺς πολίτας δεξιούς, ὀξεῖς καὶ προσεκτικoὺς εἰς τὸ νὰ φυλάττωσι τὰ ἑαυτῶν, καὶ ἐν καιρῷ πολέμου νὰ ἐλάπτωσι τοὺς ἐχθροὺς τῆς πατρίδος. Πιὰ τοῖς Ῥωμαίοις τέλος πάντων, ὁ νόμος ἔδιδεν ἐξουσίαν κατὰ τῆς ζωῆς τῶν δούλων, διὰ τὴν βιάζονται τάχα οἱ δούλοι νὰ ἐπαγρυπνώσιν εἰς τὴν φύλαξιν τῶν ἰδίων κυρίων. Ἐκ τούτων λοιπὸν καὶ ἄλλων ὁμοίων δὲν συμπεραίνεται, ὅτι οἱ φυσικοὶ νόμοι καὶ τὰ πρῶτα αὐτῶν ἀξιώματα εἶναι ἄγνωστα εἰς τοὺς ἀνθρώπους· ἐξ ἐναντίας μάλιστα βλέπομεν, ὅτι ἐγνώριζον αὐτὰ, ὅτε ὅμως ἤθελον νὰ βάλλωσι ταῦτα εἰς πρᾶξιν, ἐνταῦθα ἠπατῶντο καὶ παρελογίζοντο.